

WOJCIECH WICHERT

Szczecin

**WSPÓLPRACA POLSKICH I NIEMIECKICH HISTORYKÓW
Z UNIWERSYTETÓW W SZCZECINIE I GREIFSWALDZIE
NA POCZĄTKU XXI WIEKU**

Tradycje kontaktów między historykami z Uniwersytetu Szczecińskiego i Uniwersytetu w Greifswaldzie sięgają czasów jeszcze przed powstaniem szczecińskiej uczelni, kiedy współpraca między środowiskami historycznymi była dekretnowana przez władze partyjno-państwowe PRL i NRD. Po okresie nieufności naznaczonym wojenną traumą, w latach sześćdziesiątych XX wieku kooperacja ta nabrała rozpędu. *Spiritus movens* tej współpracy, koncentrującej się zwłaszcza na tematach związanych z przeszłością ziemi pomorskiej, byli ówcześni liderzy lokalnych ośrodków pomorzoznawczych, czyli prof. Henryk Lesiński i prof. Johannes Schildhauer. Pod koniec lat osiemdziesiątych i na początku dziewięćdziesiątych XX wieku stopniowo w kontaktach naukowych zaczęło dominować nowe pokolenie uczonych, których w Szczecinie reprezentowali prof. Edward Włodarczyk, prof. Włodzimierz Stępiński, prof. Jan Maria Piskorski, a w Greifswaldzie prof. Horst Wernicke oraz prof. Jens E. Olesen. Po 1989 roku szczecinianie i gryfianie występowali w kraju sąsiada jako referenci bądź też spotykali się na forum, organizowanym przez inne ośrodki naukowe. Wśród tych inicjatyw ważne miejsce zajmują Kolokwia Pomorskie i Stała Konferencja Krajów Nadbałtyckich w Gryfii, a także seria spotkań w Akademii Bałtyckiej w Travemünde¹.

¹ Efektem wielu sympozjów w Travemünde była pionierska praca źródłowa, stanowiąca do dziś bardzo istotne osiągnięcie w eksploracjach przeszłości Szczecina: *Stettin–Szczecin 1945–1946. Dokumente – Erinnerungen, Dokumenty – Wspomnienia*, red. A. Talarczyk, T. Białecki,

Wymienić należy również sympozja organizowane przez historyków Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych w Szczecinie w Akademii Europejskiej w Kulicach² czy w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku.

Na tę geografie współpracy nakładają się też inne, nowe formy rozwijane już w XXI wieku: profesura gościnna DAAD prof. Joerga Hackmanna, odczyty prof. Lutz Oberdörfera z Gryfii, zajęcia prowadzone w EMAU przez dr. Pawła Migdalskiego³, projekty badawcze prezentowane tam przez dr. Rafała Simińskiego i dr. Tomasza Ślepowrońskiego. Ten ostatni nawiązał także współpracę z prof. Mathiasem Niendorfem (kierownikiem Katedry Historii Europy Wschodniej na Uniwersytecie w Gryfii), prowadząc trzykrotnie w latach 2008–2010 zajęcia dla niemieckich seminarzystów w Szczecinie, poświęcone lokalnym wydarzeniom z lat 1988–1989 w kontekście upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej. Co więcej, dr Tomasz Ślepowroński od kwietnia 2013 roku pełni funkcję pracownika naukowego w ramach projektu „Fellowship Internationales Museum” pod patronatem Pomorskiego Muzeum Krajowego w Gryfii, którego celem jest przygotowanie wystawy na temat historii Pomorza Zachodniego w latach 1945–2007⁴. Należy również podkreślić, że szczecińscy badacze – prof. Włodzimierz Stępiński i prof. Jan Maria Piskorski są nadal aktywnymi uczestnikami historycznych debat organizowanych w Gryfii. Ten pierwszy brał

B. Frankiewicz, I. Gudden-Lüddecke, J. Hackmann, W. Lamprecht, J. Mai, B. Ollech, H.-W. Rautenberg, W. Stępiński, E. Włodarczyk, Rostock 1994.

² Zob. J. Hackmann: *Konf: Deutsche Ostforschung und polnische Westforschung im Spannungsfeld von Wissenschaft und Politik: Institutionen–Personen–Vergleiche–Kulice*, PL-72-200 Nowogard 12/06, [http://h-net.msu.edu/cgi-bin/logbrowse.pl?trx=vx&list=h-soz-u kult&month=0611&week=d&msg=f1GfMt%2BLqZpDyXj3U%2B4Jlg&user=&pw=http://www.uni-greifswald.de/informieren/kalender.html?no_cache=1&tx_cal_controller\[day\]=29&tx_cal_controller\[month\]=11&tx_cal_controller\[view\]=event&tx_cal_controller\[type\]=tx_cal_phpicalendar&tx_cal_controller\[uid\]=3381&tx_cal_controller\[lastview\]=view-list|page_id-141|offset-1&tx_cal_controller\[year\]=2010&cHash=a8d00647ab](http://h-net.msu.edu/cgi-bin/logbrowse.pl?trx=vx&list=h-soz-u kult&month=0611&week=d&msg=f1GfMt%2BLqZpDyXj3U%2B4Jlg&user=&pw=http://www.uni-greifswald.de/informieren/kalender.html?no_cache=1&tx_cal_controller[day]=29&tx_cal_controller[month]=11&tx_cal_controller[view]=event&tx_cal_controller[type]=tx_cal_phpicalendar&tx_cal_controller[uid]=3381&tx_cal_controller[lastview]=view-list|page_id-141|offset-1&tx_cal_controller[year]=2010&cHash=a8d00647ab) (dostęp: 19.06.2014).

³ P. Migdalski był również w latach 2006–2008 uczestnikiem projektu badawczego: „Inventing the European Union” – dekonstrukcja „gotowych historii” o Unii Europejskiej (UE) w niemieckich, polskich i austriackich podręcznikach szkolnych, któremu patronowały uniwersytety w Szczecinie, Salzburgu i w Greifswaldzie. Projekt polegał na poznawaniu i praktycznym zastosowaniu nowych metod badawczych, dotyczących przedmiotu historii w kontekście dziejów Unii Europejskiej. Zob. „*Inventing the EU*“. *Zur De-Konstruktion von „fertigen Geschichten“ über die EU in deutschen, polnischen und österreichischen Schulgeschichtsbüchern*, red. Ch. Kühberger, D. Mellies, Schwalbach 2009.

⁴ T. Ślepowroński uczestniczył w obchodach 150-lecia istnienia Instytutu Historii w Gryfii (Historisches Institut Ernst Moritz Arndt Universität Greifswald), prezentując wykład dotyczący historyków i głównych wątków dziejopisarstwa w Greifswaldzie w latach 1945–1970. Zob. *Ringvorlesung zum 150. Jubiläum des Historischen Instituts der Universität Greifswald*, www.uni-greifswald.de/uploads/tx_cal/media/Ringvorlesung_Historisches_Institut_2.pdf (dostęp: 19.06.2014).

udział m.in. w polsko-niemieckiej konferencji na temat pracy przymusowej na Pomorzu w latach 1939–1950, która odbyła się w Pomorskim Muzeum Krajowym w listopadzie 2012 roku. Profesor Stępiński wygłosił tam referat dotyczący percepcji tego zjawiska, tak słabo zakorzonego jeszcze w świadomości historycznej Niemców, w świetle polskiej historiografii⁵. W listopadzie 2013 roku zaś podczas festiwalu kultury polskiej w Greifswaldzie (Polenmarkt) profesor poruszył kwestię pracy niewolniczej Polek w III Rzeszy⁶. Z kolei prof. Jan Maria Piskorski podczas wielu wykładów i sympozjów w Greifswaldzie analizował przede wszystkim problemy pamięci historycznej oraz historycznych kontrowersji w relacjach polsko-niemieckich⁷. Jeszcze w tym roku badacz ten promował tam swoją najnowszą książkę traktującą o masowych migracjach i uchodźcach w dwudziestowiecznej Europie⁸.

Na tak przygotowanym gruncie, latem 2010 roku w trakcie rozmów toczonych w Gryfiii przez Włodzimierza Stępińskiego (kierownika studiów III stopnia w IHiSM), Mathiasa Niendorfa i Tomasza Ślepowrońskiego, pojawił się pomysł zorganizowania cyklu wspólnych, polsko-niemieckich spotkań doktorantów z obu ośrodków naukowych, by kolejne pokolenie młodych adeptów historii miało możliwość poznania się, skonfrontowania swoich pomysłów i osiągnięć badawczych, poszukania możliwych pól dla wspólnych projektów.

Pierwsze spotkanie odbyło się w Szczecinie 3 i 4 listopada 2010 roku i uczestniczyło w nim 18 doktorantów z obu stron, a także profesorowie Mathias Niendorf, Jens E. Olesen, Włodzimierz Stępiński, Joerg Hackmann oraz doktorzy Per A. Rudling, Rafał Simiński, Paweł Migdalski i Tomasz Ślepowroński. Spotkania nie mogłyby się odbyć bez pomocy i wsparcia prorektora ds. nauki prof. Andrzeja Witkowskiego, popierającego nawiązanie i rozwój współpracy

⁵ Program konferencji. Praca przymusowa na Pomorzu w latach 1939–1950. Stan i perspektywy badań naukowych oraz edukacji historycznej w Polsce i w Niemczech, www.szczecin.ap.gov.pl/media/aktualnosci/Praca%20przymusowa/4%20Program_konferencji_12.11.2012.pdf (dostęp: 16.09.2014); *Wo der Deutsche ist, ist Deutschland. Zur Debatte über polnische Mobilmachung*, <https://pomlit.wordpress.com/2010/10/13/wo-der-deutsche-ist-ist-deutschland-zur-debatte-uber-polnische-mobilmachung> (dostęp: 16.09.2014).

⁶ Zob. *Polinnen in der Zwangsarbeit im Dritten Reich – eine weibliche Perspektive. Eine Zwischenbilanz Stettiner Recherchen*, www.polenmarkt-festival.de/pmf/index.php/montag-18.html (dostęp: 16.09.2014).

⁷ Zob. *Jan Piskorski im Falladahaus*, <http://pomlit.wordpress.com/2010/11/28/847> (dostęp: 19.06.2014); S. Kutz: *Im Landesmuseum: Deutsch-polnische Beziehungen auf dem Prüfstand* <http://pomlit.wordpress.com/2010/11/28/847> (dostęp: 19.06.2014).

⁸ J.M. Piskorski: *Die Verjagten. Flucht und Vertreibung im Europa des 20. Jahrhunderts*, München 2013.

międzynarodowej doktorantów z US, który umożliwił godne podjęcie gości. Do rewizyty doktorantów z IHiSM wraz z prof. Włodzimierzem Stępińskim i dr. Tomaszem Ślepowrońskim w Gryfii doszło w dniach 26–28 maja 2011 roku, a obrady i dyskusje nad przygotowanymi referatami (wystąpiło 14 prelegentów) poprzedziło zwiedzanie miasta i uniwersytetu gryfijskiego oraz wspólny grill. Oficjalnego przywitania w murach bratniej pomorskiej uczelni dokonał prorektor EMAU prof. Frieder Dünkel, który podkreślił znaczenie, jakie strona niemiecka przykłada do współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim. Materialnym plonem tych sympozjów jest specjalny numer czasopisma „Studia Maritima”, w którym opublikowano wiele referatów doktorantów z obu uczelni.

Jednym z głównych wątków poruszanych na spotkaniach, tradycyjnie już obecnym w historiograficznym dialogu polskich i niemieckich mieszkańców Pomorza, były starsze i nowsze dzieje nadodrzańskiej krainy. Przy czym należy zauważyć, że doktoranci gryfijscy poruszali głównie problematykę starszych epok, natomiast domeną młodych polskich badaczy pozostała historia najnowsza. Warto także podkreślić, że prelegenci w mniejszym stopniu zajęli się odtwarzaniem przeszłości w wymiarze politycznym, a skupili się raczej na problematyce gospodarczej – referat Manji Olschowski (EMAU): *Das grenzüberschreitende wirtschaftliche Handeln der Zisterzienserklöster Doberan, Pelplin und Lügumkloster (Transgraniczna działalność gospodarcza zakonów cysterskich Doberan, Pelplin i Lügumkloster)*⁹, czy społeczno-kulturowej – Anna Maron (US): *Die Kur – und Badegäste auf den Inseln Wollin und Usedom an der Wende des 19. zum 20. Jahrhundert (Kuracjusze i letnicy na wyspie Wolin i Uznam na przełomie XIX i XX wieku)*. Uznawana za tradycyjną dla szczecińskiego i gryfijskiego ośrodka badawczego tematyka bałtycka¹⁰ była także obecna w wystąpieniach doktorantów obu uczelni. Wyróżnić tu należy wystąpienie Matthiasa Widnera (Uniwersytet w Gryfii). *Die Kommunikation zwischen den wendischen und preußischen Hansestädten in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts (Komunikacja między wendyjskimi i pruskimi miastami hanzeatyckimi w drugiej połowie XIV wieku)*¹¹, a także referat Kamili Faszczy (US): *Polish-danish scholarly cooperation as a part of cultural relationship between two countries in the interwar period*

⁹ M. Olschowski: *Das grenzüberschreitende wirtschaftliche Handeln der Zisterzienserklöster Doberan, Pelplin und Lügumkloster*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 155–170.

¹⁰ Zob. szerzej na ten temat: E. Włodarczyk: *Badania nad dziejami strefy bałtyckiej w szczecińskim środowisku historycznym po 1945 roku*, „Zapiski Historyczne” 2008, nr 2–3, s. 87–102.

¹¹ M. Widner: *Die Kommunikation zwischen den wendischen und preußischen Hansestädten in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 171–180.

(*Polsko-duńska współpraca naukowa jako część stosunków kulturalnych pomiędzy tymi dwoma państwami w okresie międzywojennym*)¹².

Ważne jest także to, że polscy doktoranci wnieśli poważny wkład w rozważania poświęcone sprawom dziejów Niemiec w XIX i XX wieku. Szczególnie należy podkreślić ich aktywny udział w dyskusji na temat antecedenencji „niemieckiej katastrofy” 1945 roku, w której niezwykle interesująco zabrzmiał dwugłos Torbena Kiela (EMAU) i Wojciecha Wicherta (US), z których pierwszy mówił na temat: *Recht und Revolution – außenpolitische Konfliktlinien in der Revolution 1848/49* (*Prawo i rewolucja – zagraniczne linie konfliktu w okresie rewolucji 1848/49*)¹³, a drugi przedstawiał: *Gesellschafts-psychologischen Ursachen der Attraktivität des NS – ein polnischer Standpunkt* (*Spoleczno-psychologiczne przyczyny atrakcyjności narodowego socjalizmu – polski punkt widzenia*)¹⁴.

Swoją wagę miał także obszerny kompleks zagadnień poświęconych historii historiografii, którą także w swoich prezentacjach poruszali zebrani doktoranci. Za swoisty wstęp i historyczny komentarz do spotkań mógł uchodzić referat Tomasza Ślepowrońskiego (US), byłego doktoranta: *Die Anfänge der Kontakte zwischen Historikern der Volksrepublik Polen und der DDR im Spiegel von Quellen aus dem Bundesarchiv Lichterfelde* (*Początki kontaktów między historykami PRL i NRD w świetle źródeł z Archiwum Federalnego Lichterfelde*). Trzeba zaznaczyć, że w analizie historiograficznej pewną przewagę liczebną uzyskała strona szczecińska, z której na wyróżnienie zasługują wystąpienia Rafała Machniaka (US): *The polish historiography of Otton von Bismarck – a brief overview* (*Polska historiografia na temat Ottona von Bismarcka – krótki przegląd*) i kolejny raz Wojciecha Wicherta: *The contribution of Karol Jonca (1930–2008) and his scientific periodical “Studies on Fascism and Hitlerite Crimes” to the research of National Socialism in Polish historiography* (*Wkład Karola Joncy (1930–2008) i jego naukowego periodyku „Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi” w badaniach nad narodowym socjalizmem w polskiej historiografii*). Gryfian reprezentowała natomiast Odeta Mikstaite (EMAU), z referatem: *Kulturpolitik*

¹² K. Faszczka: *Polish-danish scholarly cooperation as a part of cultural relationship between two countries in the interwar period*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 91–100.

¹³ T. Kiel: *Recht und Revolution – außenpolitische Konfliktlinien in der Revolution 1848/49*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 227–238.

¹⁴ W. Wichert: *Gesellschafts-psychologischen Ursachen der Attraktivität des NS – ein polnischer Standpunkt*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 101–112.

*in der Sowjetrepublik Litauen – historiographische Aspekte (Polityka kulturalna w Sowietckiej Republici Litewskiej – aspekty historiograficzne)*¹⁵.

Bardzo interesującą perspektywę porównawczą zaprezentowano w wystąpieniach poruszających aktualne zagadnienia z zakresu archiwistyki i badań archiwalnych. Do tego nurtu należy zaliczyć referat Anny Sobczak (US): *Datenbanken in Archiven – am Beispiel der polnischen Staatsarchive (Bazy danych w archiwach – na przykładzie polskich Archiwów Państwowych)* oraz Kordana Henninga Ubera (Uniwersytet w Grefswaldzie): *Chancen und Probleme der Quellenerschließung in lettischen und deutschen Archiven zur Konfessionalität im Herzogtum Kurland und Semgallen (Szansy i problemy udostępniania źródeł w lotewskich i niemieckich archiwach dotyczących konfesjonalizacji w księstwie Kurlandia i Semgallen)*¹⁶.

Szeroko poruszano także zagadnienia stosunków międzynarodowych, które co prawda pozostają jeszcze na marginesie studiów doktoranckich prowadzonych w obu pomorskich ośrodkach, jednak stopniowo zdobywają określone miejsce w warsztatach młodych badaczy. Wystąpienia dotyczyły zarówno ich politycznych aspektów, by wymienić głos Olgi Sasunkevich (EMAU): *“Shuttle Trade” along the Lithuanian-Byelorussian Border, 1991–2008 („Handel wahadłowy” wzdłuż litewsko-białoruskiej granicy, 1991–2008)*¹⁷ czy Doroty Jedynak (US): *Possibilities of Polish-German cooperation in the domain of rapprochement between Ukraine and the West (2004–2010) – (Możliwości polsko-niemieckiej współpracy w sferze pojednania pomiędzy Ukrainą i Zachodem, 2004–2010)*¹⁸, jak również, szczególnie ze strony niemieckiej, dotyczyły problematyki niepaństwowych relacji międzynarodowych, np.: Stefanie Otte (Uniwersytet w Gryfii), *Adaptational processes in Polish rehabilitation hospitals to German customers’*

¹⁵ Tekst O. Mikstaite ukazał się pod tytułem *Sowjetische Karriere für nationale Kultur? Zum Verhältnis von Sowjetisierung und Konstituierung nationaler Kultur am Beispiel des Wirkens herausragender Kulturfunktionäre der Stalin- und Chruszczew-Ära in der Litauischen SSR*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 239–254.

¹⁶ Ostatecznie autor zdecydował się na publikację następującego tekstu: *Die Religionspolitik Herzog Jakobs von Kurland unter besonderer Berücksichtigung ihrer Bedeutung für die herzoglichen Kolonialunternehmungen*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 181–192.

¹⁷ Referat ten opublikowano pod tytułem *From political Borders to social Boundaries: Oral History Method in the Study of a Petty Smuggling Community on the Belarus-Lithuania Border (1989–2008)*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 255–268.

¹⁸ Pierwotne wystąpienie zostało zmodyfikowane przez D. Jedynak i ukazało się jako *Evolution of the Role of Poland in the Euro-Atlantic Security System: Beneficiary and Promoter of NATO’s “Open Door” Policy (introduction to the subject and research postulates)*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 141–154.

*demands (Adaptacyjne procesy w polskich szpitalach rehabilitacyjnych w stosunku do zapotrzebowania niemieckich klientów)*¹⁹.

Doktoranci z Gryfii zdominowali tematykę, którą można sytuować na pograniczu historii i innych nauk humanistycznych i społecznych, by wymienić referat Pia Wojciechowski (EMAU): *Transcultural Writings: Literary (Re-) Constructions of Borderlands in Polish Literature after 1989 (Transkulturalne dzieła: literacka (re-)konstrukcja rejonów przygranicznych w polskiej literaturze po 1989 r.)*. Podobne zainteresowanie strony polskiej budziły próby posługiwania się w badaniach historycznych metodami zapożyczonymi z innych nauk, co uwidoczniło się w wypowiedzi Stefana Strieglera (EMAU): *Die preußischen Wegeberichte. Ein Fall von Mental maps (Pruskie raporty o drogach. Przypadek map myśli)*²⁰. Te „deficyty” szczerinianie równoważyli monopolizacją tematyki związanej z militarnymi aspektami drugiej wojny światowej. Głos zabrali Krzysztof Rosiak (US): *Wing Commander Stanisław Skalski as a fighter and as a man (Stanisław Skalski dowódca dywizjonu – pilot myśliwski i człowiek)* oraz Jakub Ciechanowski (US): *Target Germany – The Allies Air Forces over Stettin 1940–1944 (Cel Niemcy – Alianckie Siły Powietrzne nad Szczecinem 1940–1945)*²¹. Te dysproporcje wynikają m.in. z innej systemowej konstrukcji seminariów doktorskich w Polsce i w Niemczech, w tych ostatnich dopuszcza się bowiem i promuje ich interdyscyplinarność, niehamowaną sztywnymi ramami kształcenia na danym kierunku studiów. W Polsce można jednak zauważyć pewien renesans zainteresowania problematyką historii drugiej wojny światowej, czemu nie odpowiada sytuacja dziejopisarstwa uniwersyteckiego za Odrą.

¹⁹ W publikacji z sympozjów jako: *Institutional Adaptation to Cross-Border Health Care in the German-Polish Borderland*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 269–280.

²⁰ S. Striegler zmienił tytuł referatu na: *Die „littauischen Wegeberichte“. Kognitive Karten und die Kommunikation geografischen Wissens im Mittelalter*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 205–218.

²¹ J. Ciechanowski: *Target Stettin: The Allied Air Forces over Stettin 1940–1945*, „Studia Maritima” 2012, t. 25, s. 125–140. Pozostałe referaty, które ukazały się we wspomnianym specjalnym numerze pisma „Studia Maritima”, były następujące: A. Pawłowska, *Ikonoğrafie der Zunftszeichen in Pommern (17.–18. Jh.)*, s. 81–90; T. Ślepowroński: *Das Bild eines „Junkers“ aus dem 19. Jahrhundert in den polnischen Geschichtssynthesen aus der Zeit der Volksrepublik Polen (bis Anfang der 1970er Jahre)*, s. 113–124; S. Herfurth: *Die unterschiedlichen Konzepte von Freiheit in Schwedisch-Pommern. Forschungsansätze zur Entstehung, Rezeption und Verbreitung der „Schwedischen Freiheit“ im südlichen Ostseeraum der frühen Neuzeit*, s. 193–204; M. Müller: *A Historiographical Overview of the Study of Consumption with particular Attention to the South-Eastern Baltic Sea Region*, s. 219–226; A. Hohn: *Austausch, Wandel und Anpassung des deutschen und des polnischen Gesundheitssystems im deutsch-polnischen Grenzraum – Themen-schwerpunkt: GKV und Zahnersatz*, s. 281–291.

Z perspektywy dwóch spotkań doktorantów obu ośrodków wydaje się, że tego rodzaju inicjatywa jest niezwykle ważna dla początkujących badaczy. Daje im to szansę na rozwój, który nie zamyka się w granicach jednego środowiska badawczego czy poglądów typowych dla rodzimej nauki narodowej. Jest to tym bardziej cenne, że doktoranci studiujący w Gryfii pochodzą z różnych państw Europy Środkowo-Wschodniej. Ponadto tak wcześnie rozpoczęta naukowa współpraca międzynarodowa pozwala nabyć oraz doskonalić umiejętności dyskusji i prezentacji swoich tez w języku obcym. Kształtuje właściwą postawę naukową badacza, ucząc tolerancji wobec poglądów historyków z innych państw, zarazem prowokuje do otwartej polemiki w momencie naukowego sporu.

Dokonując oceny spotkań doktorantów\historyków ze Szczecina i Gryfii, należy zauważyć wysoki poziom przygotowania przedstawicieli obu stron. Zarazem można zauważyć, że młodzi dziejopisarze z Niemiec wykazywali się wnikliwą znajomością zagadnień teorii badań historycznych i przywiązywali bardzo dużą wagę do metodyki planowanych dysertacji doktorskich, natomiast Polacy przejawiali dogłębne odczytanie w literaturze badanego tematu, pozwalające im na stawianie nowatorskich i odkrywczych hipotez. Niezwykle korzystnie przebiegała też ewolucja wzajemnego postrzegania młodzieży naukowej obu ośrodków, co widać było w zwiększającym się autentycznym zainteresowaniu poglądami drugiej strony (jeżeli w ogóle można dwie strony wyznaczać) oraz rosnącej śmiałości i temperaturze dyskusji. Zadowolenie promotorów, władz instytutów i uczelni (aktywnie patronujących projektowi) budzić mogła różnorodna, interdyscyplinarna i znamionująca zaawansowanie naukowe problematyka. W jej skład oprócz m.in. zagadnień historii historiografii czy historii społecznej wchodziła tematyka, której zakres i ujęcie wykraczały poza obszar tradycyjnej dominacji nauki historycznej. Trzeba jedynie ubolewać, że w naukowym polsko-niemieckim sąsiedztwie historiograficznym projekt szczecińsko-gryfijski, zakładający systematyczność, szerokie spektrum kontaktów oraz pewną instytucjonalizację współpracy, należy do inicjatyw wyjątkowych, którego naśladownictwo przez inne uczelnie byłoby ze wszech miar wskazane.

WOJCIECH WICHERT

Übersetzt von Anna Sulikowska

**ZUSAMMENARBEIT DER POLNISCHEN
UND DEUTSCHEN HISTORIKER
VON DEN UNIVERSITÄTEN SZCZECIN UND GREIFSWALD
AM ANFANG DES 21. JAHRHUNDERTS**

Die Tradition der Kontaktpflege zwischen Historikern der Universität Szczecin und der Ernst-Moritz-Arndt-Universität-Greifswald reichen auf die Zeit zurück, in der die polnische Hochschule noch nicht existierte und die historische Zusammenarbeit durch den staatlich-parteilichen Apparat der DDR und der PRL (Volksrepublik Polen) angeordnet war. Nach einer auf das Kriegstrauma zurückzuführenden Misstrauenperiode kam die Kooperation in den 60er Jahren des 20. Jahrhunderts in Schwung. *Spiritus movens* dieser Zusammenarbeit, in dessen Mittelpunkt die Erforschung der pommerschen Vergangenheit gerückt wurde, waren damalige Anführer lokaler Pommernkundezentren: Prof. Henryk Lesiński und Prof. Johannes Schildhauer. Gegen Ende der 80er Jahre und Anfang der 90er Jahre des 20. Jahrhunderts gewann die neue Generation der Forscher Oberhand, die in Szczecin von Prof. Edward Włodarczyk, Prof. Włodzimierz Stępiński, Prof. Jan Maria Piskorski und in Greifswald von Prof. Horst Wernicke und Prof. Jens E. Olesen vertreten wird. Nach 1989 traten Stettiner und Greifenhagener im Rahmen der von anderen Forschungsstellen veranstalteten Foren öfters als Vortragende im Nachbarland auf. Ein relevanter Platz unter diesen Initiativen kommt den Pommerschen Kolloquien und der Konferenz der Ostseeländer in Greifswald zu,

sowie einer Reihe von Begegnungen in der Ostsee-Akademie in Travemünde.¹ Erwähnenswert sind ebenfalls die von Historikern des Instituts für Geschichte und Internationale Beziehungen veranstalteten Symposien in Szczecin, in der Europäischen Akademie in Kulice (Külz)² und im Mittelpommerschen Museum in Słupsk (Stolp).

Dieses Kooperationsnetz wird im 21. Jahrhundert um neue Formen erweitert: die DAAD Gastprofessur von Prof. Joerg Hackmann, Vorträge von Prof. Lutz Oberdörfer aus Greifswald, die von Dr. Paweł Migdalski an der Ernst-Moritz-Arndt-Universität-Greifswald durchgeführten Lehrveranstaltungen³, oder die dort von Dr. Rafał Siemiński und Dr. Tomasz Ślepowroński vorgestellten Forschungsvorhaben. Der zuletzt genannte nahm darüber hinaus die Zusammenarbeit mit dem Lehrstuhlleiter für Osteuropäische Geschichte in Greifswald – Prof. Mathias Niendorf – auf und führte in den Jahren 2008–2010 dreimal Lehrveranstaltungen für deutsche Seminarteilnehmer, die den lokalen Ereignissen von 1988 bis 1989 vor dem Hintergrund des Kommunismussturzes in Mittelosteuropa gewidmet waren. Darüber hinaus hat Dr. T. Ślepowroński ab April 2013 die Stellung eines wissenschaftlichen Mitarbeiters im Projekt „Fellowship Internationales Museum“ unter der Schirmherrschaft des Pommerschen Landesmuseums in Greifswald inne. Das Ziel des genannten Projektes liegt in der Vorbereitung einer Ausstellung über die Westpommersche Geschichte von 1945 bis 2007.⁴

¹ Als Ergebnis einer Symposienreihe in Travenmünde ist eine bahnbrechende Quellenarbeit entstanden, die bis heute eine wesentliche Leistung in der Forschung über Stettiner Geschichte darstellt: *Stettin–Szczecin 1945–1946. Dokumente – Erinnerungen, Dokumenty – Wspomnienia*, hg. v. A. Talarczyk, T. Białecki, B. Frankiewicz, I. Gudden-Lüddecke, J. Hackmann, W. Lamprecht, J. Mai, B. Ollech, H.-W. Rautenberg, W. Stępiński, E. Włodarczyk, Rostock 1994.

² Vgl. J. Hackmann: *Tagungsbericht: Konf. Deutsche Ostforschung und polnische Westforschung im Spannungsfeld von Wissenschaft und Politik: Institutionen – Personen – Vergleiche – Kulice, PL-72-200 Nowogard 12/06*, www.uni-greifswald.de/informieren/kalender.html (Zugriffsdatum: 19.06.2014).

³ P. Migdalski beteiligte sich in den Jahren 2006–2008 am Forschungsprojekt: *„Inventing the European Union“ – De-Konstruktion der „fertigen Geschichten“ über die Europäische Union in polnischen, deutschen und österreichischen Schulgeschichtsbüchern*, das unter der Schirmherrschaft der Universitäten in Greifswald, Szczecin und Salzburg stand. Das Projekt setzte sich die praktische Umsetzung von neuen Forschungsmethoden bei der Untersuchung des Schulfachs Geschichte vor dem Hintergrund der Geschichte der Europäischen Union zum Ziel. Vgl. *„Inventing the EU“. Zur De-Konstruktion von „fertigen Geschichten“ über die EU in deutschen, polnischen und österreichischen Schulgeschichtsbüchern*, hg. von Ch. Kühberger, D. Mellies, Schwalbach 2009.

⁴ Dr. T. Ślepowroński kam ebenfalls die Ehre zuteil, am 150. Jubiläum des Historischen Instituts von Ernst-Moritz-Arndt-Universität-Greifswald teilzunehmen, wo er eine Ringvorlesung über Historiker und Hauptstränge der Geschichtsschreibung in Greifswald von 1945 bis 1970 gehalten hat, vgl. *Ringvorlesung zum 150. Jubiläum des Historischen Instituts der Universität*

Es ist hervorzuheben, dass sich die Stettiner Forscher wie Prof. Włodzimierz Stępiński und Prof. Jan Maria Piskorski immer noch aktiv an historischen Debatten in Greifswald betätigen. Prof. Stępiński nahm beispielshalber im November 2012 an der deutsch-polnischen Konferenz im Pommerschen Landesmuseum teil, die der Zwangsarbeit in Pommern in den Jahren 1939–1950 gewidmet war. Sein Beitrag handelte von der Wahrnehmung dieses – in dem historischen Bewusstsein der Deutschen immer noch schwach verankerten – Phänomens vor dem Hintergrund der polnischen Historiographie.⁵ Das Problem der Zwangsarbeit polnischer Frauen im Dritten Reich wurde von Prof. Stępiński ebenfalls im November 2013 während des Greifswalder Festivals für polnische Kultur, Musik, Literatur und Kunst *polenmARkt* zur Sprache gebracht.⁶ Im Fokus des Interesses zahlreicher Vorlesungen und Symposienbeiträge, die Prof. Jan M. Piskorski in Greifswald gehalten hat, befand sich in der ersten Reihe die Problematik des historischen Gedächtnisses und geschichtlicher Kontroversen in den deutsch-polnischen Beziehungen.⁷ Noch in diesem Jahr promovierte Prof. Piskorski sein neuestes Buch über Massenmigration und Flüchtlinge in Europa des 20. Jahrhunderts.⁸

Auf der so gründlich geschaffenen Grundlage tauchte im Sommer 2010 in den von W. Stępiński (dem Leiter des Doktorandenstudiums im Institut für Geschichte und Internationale Beziehungen), M. Niendorf und T. Ślepowroński geführten Gesprächen die Idee auf, eine Reihe von deutsch-polnischen Doktorandentreffen aus beiden Forschungszentren zu veranstalten, damit sich für die nächste Generation der jungen Geschichtsforscher die Möglichkeit eines Kennenlernens, einer Ideen-Konfrontation, eines Vergleichs der Untersuchungsergebnisse und einer Suche nach gemeinsamen Projekten eröffnet. Das erste Treffen,

Greifswald, www.uni-greifswald.de/uploads/tx_cal/media/Ringvorlesung_Historisches_Institut_2.pdf (Zugriffsdatum: 19.06.2014).

⁵ *Tagungsprogramm: Zwangsarbeit in Pommern von 1939 bis 1950. Sachstand und Perspektiven der Forschung und der historischen Bildungsarbeit in Deutschland und in Polen*, www.szczecin.ap.gov.pl/media/aktualnosci/Praca%20przymusowa/4%20Program_konferencji_12.11.2012.pdf (Zugriffsdatum: 16.09.2014); *Wo der Deutsche ist, ist Deutschland. Zur Debatte über polnische Mobilmachung*, <https://pomlit.wordpress.com/2010/10/13/wo-der-deutsche-ist-ist-deutschland-zur-debatte-uber-polnische-mobilmachung> (Zugriffsdatum: 16.09.2014).

⁶ Vgl. *Polinnen in der Zwangsarbeit im Dritten Reich – eine weibliche Perspektive. Eine Zwischenbilanz Stettiner Recherchen*, www.polenmarkt-festival.de/pmf/index.php/montag-18.html (Zugriffsdatum: 16.09.2014).

⁷ Vgl. *Jan Piskorski im Falladahaushaus*, <http://pomlit.wordpress.com/2010/11/28/847> (Zugriffsdatum: 19.06.2014); S. Kutz: *Im Landesmuseum: Deutsch-polnische Beziehungen auf dem Prüfstand* (Zugriffsdatum: 19.06.2014).

⁸ J.M. Piskorski: *Die Verjagten. Flucht und Vertreibung im Europa des 20. Jahrhunderts*, München 2013.

an dem sich 18 polnische und deutsche Doktoranden, sowie die Professoren M. Niendorf, J.E. Olesen, W. Stępiński, J. Hackmann und Doktoren P. Rudling, R. Simiński, P. Migdalski i T. Ślepowroński beteiligt haben, fand in Stettin am 3. und 4. November 2010 statt. Dieses Treffen wäre ohne großzügige Hilfe und Unterstützung des Prorektors für Wissenschaft, Prof. Andrzej Witkowski, der sich für die Kontaktaufnahme und Entwicklung der internationalen Zusammenarbeit von Stettiner Doktoranden mit großem Engagement einsetzte, nie zustande gekommen. Der Gegenbesuch der von Prof. Stępiński und Dr. Ślepowroński betreuten Doktoranden in Greifswald wurde vom 26. bis zum 28. Mai 2011 abgestattet. Den Verhandlungen und Diskussionen (14 Vorträge wurden abgehalten) ging die Stadt- und Universitätsbesichtigung sowie ein gemeinsames Barbecue voraus. Die polnischen Teilnehmer wurden offiziell vom Prorektor der Ernst-Moritz-Universität Greifswald, Prof. Frieder Dünkel, begrüßt, der die Wichtigkeit der Zusammenarbeit beider Universitäten mehrmals unterstrichen hat. Materielles Ergebnis der Symposien liegt in Gestalt einer Spezialausgabe des Periodikums „*Studia Maritima*“ vor, in der viele Doktorandenbeiträge beider Universitäten veröffentlicht worden sind.

Einen der Hauptstränge der auf deutsch-polnischen Zusammentreffen angeschnittenen Themen bildet die ältere und neuere Geschichte der pommerschen Region. Es ist dabei bemerkenswert, dass das Hauptaugenmerk der Greifswalder Doktoranden auf ältere Epochen gerichtet ist, während die neuere Geschichte Pommerns zur Domäne der polnischen Nachwuchsforscher wird. Interessanterweise befassen sich die Vortragenden weniger mit der Rekonstruktion politischer Aspekte in der Geschichte der Region, ins Zentrum des Interesses werden dafür wirtschaftliche Fragestellungen, wie im Referat von Manja Olschowski (Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, im Weiteren EMAU): *Das grenzüberschreitende wirtschaftliche Handeln der Zisterzienserklöster Doberan, Pelplin und Lügumkloster*⁹, oder sozial-kulturelle Problematik, vgl. Anna Maron (Universität Szczecin, im Weiteren US): *Die Kur- und Badegäste auf den Inseln Wolin und Usedom an der Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert* gerückt. Auch die für die Stettiner und Greifswalder Forschungszentren für traditionell gehaltene Ostseeraumproblematik¹⁰ kommt in den Auftritten der Doktoranden zur Sprache.

⁹ M. Olschowski: *Das grenzüberschreitende wirtschaftliche Handeln der Zisterzienserklöster Doberan, Pelplin und Lügumkloster*: „*Studia Maritima*“ 25, 2012, S. 155–170.

¹⁰ Mehr dazu siehe: E. Włodarczyk: *Badania nad dziejami strefy bałtyckiej w szczecińskim środowisku historycznym po 1945 roku* [Untersuchungen zur Geschichte des Ostseeraums in dem

Erwähnenswert sind an dieser Stelle die Referate von Matthias Widner (EMAU): *Die Kommunikation zwischen den wendischen und preußischen Hansestädten in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts*¹¹ und Kamila Faszczka (US): *Polish-danish scholarly cooperation as a part of cultural relationship between two countries in the interwar period*.¹²

Von Relevanz ist ebenfalls der Beitrag, den die polnischen Doktoranden in die Überlegungen zur deutschen Geschichte des 19. und 20. Jahrhunderts geleistet haben. In diesem Kontext scheint ihre aktive Beteiligung an der Diskussion über die Voraussetzungen der „deutschen Katastrophe“ 1945 Beachtung zu verdienen. Hervorzuheben sind insbesondere die Referate von Torben Kiel (EMAU) und Wojciech Wichert (US). Der erstgenannte besprach: *Recht und Revolution – außenpolitische Konfliktlinien in der Revolution 1848/49*¹³, der zweitgenannte erhob: *Gesellschaftspsychologische Ursachen der Attraktivität des NS – ein polnischer Standpunkt*¹⁴ zu einem wissenschaftlichen Problem.

Ein großer Wert wurde des Weiteren auf den umfangreichen Themenkomplex der Geschichtsschreibung gelegt. Eine Art der Einleitung und historisches Kommentar zu den deutsch-polnischen Treffen zugleich machte das Referat des ehemaligen US-Doktoranden Tomasz Ślepowroński, der *Die Anfänge der Kontakte zwischen Historikern der Volksrepublik Polen und der DDR im Spiegel von Quellen aus dem Bundesarchiv Lichtenfelde* problematisierte. Im Bereich der historiographischer Analyse war die Stettiner Seite den Doktoranden aus Greifswald zahlenmäßig überlegen, beachtenswert waren dabei die Beiträge von Rafał Machniak (US): *The polish historiography of Otton von Bismarck – a brief overview* und wiederholt Wojciech Wichert: *The contribution of Karol Jonca (1930–2008) and his scientific periodical “Studies on Fascism and Hitlerite Crimes” to the research of National Socialism in Polish historiography*. Die Greifswalder Doktoranden waren in diesem Problembereich von Odeta Mikstaite (EMAU) mit

Stettiner historischen Milieu nach 1945], „Zapiski Historyczne“ 2–3 [Historische Aufzeichnungen] 2008, S. 87–102.

¹¹ M. Widner: *Die Kommunikation zwischen den wendischen und preußischen Hansestädten in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 171–180.

¹² K. Faszczka: *Polish-danish scholarly cooperation as a part of cultural relationship between two countries in the interwar period*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 91–100.

¹³ T. Kiel: *Recht und Revolution – außenpolitische Konfliktlinien in der Revolution 1848/49*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 227–238.

¹⁴ W. Wichert: *Gesellschaftspsychologischen Ursachen der Attraktivität des NS – ein polnischer Standpunkt*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 101–112.

dem Referat: *Kulturpolitik in der Sowjetrepublik Litauen – historiographische Aspekte*¹⁵ vertreten.

Eine äußerst interessante kontrastive Sichtweise wurde in den Auftritten über die gegenwärtige Archivistik und Archivforschung dargestellt. In diese Problematik schreiben sich Referate von Anna Sobczak (US): *Datenbanken in Archiven – am Beispiel der polnischen Staatsarchive* und Kord-Henning Uber (EMAU): *Chancen und Probleme der Quellenerschließung in lettischen und deutschen Archiven zur Konfessionalität im Herzogtum Kurland und Semgallen*¹⁶ ein.

Starke Beachtung fanden des Weiteren die mit internationalen Beziehungen verbundenen Angelegenheiten, die sich zwar im Randbereich der Doktorandenstudien in beiden Forschungszentren befinden, aber allmählich von den Nachwuchswissenschaftler und -Wissenschaftlerinnen immer stärker wahrgenommen werden. Die diesbezüglichen Referate betreffen sowohl ihre politischen Aspekte wie bei Olgi Sasunkevich (EMAU): *“Shuttle Trade” along the Lithuanian-Byelorussian Border 1991–2008*¹⁷ oder Dorota Jedynak (US): *Possibilities of Polish-German cooperation in the domain of rapprochement between Ukraine and the West (2004–2010)*¹⁸, als auch, insbesondere seitens deutscher Promovierenden, die Problematik der nichtstaatlichen internationalen Beziehungen, vgl. Stefanie Otte (EMAU): *Adaptational processes in Polish rehabilitation hospitals to German customers’ demands*.¹⁹

Die Greifswalder Doktoranden dominierten die Fragestellungen, die im Grenzbereich der Geschichte und anderer geisteswissenschaftlichen und sozialen Forschungsdisziplinen liegen. Als Beispiel kann an dieser Stelle das Referat von

¹⁵ Der Text von O. Mikstaite erschien unter dem Titel *Sowjetische Karriere für nationale Kultur? Zum Verhältnis von Sowjetisierung und Konstituierung nationaler Kultur am Beispiel des Wirkens herausragender Kulturfunktionäre der Stalin- und Chrusčev-Ära in der Litauischen SSR*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 239–254.

¹⁶ Der Autor hat sich endgültig zur Veröffentlichung des Textes: *Die Religionspolitik Herzog Jakobs von Kurland unter besonderer Berücksichtigung ihrer Bedeutung für die herzoglichen Kolonialunternehmungen* entschieden, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 181–192.

¹⁷ Dieses Referat wurde unter folgendem Titel veröffentlicht: *From political Borders to social Boundaries: Oral History Method in the Study of a Petty Smuggling Community on the Belarus-Lithuania Border (1989–2008)*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 255–268.

¹⁸ Der ursprüngliche Text wurde von D. Jedynak Modifikationen unterzogen und erschien unter dem Titel: *Evolution of the Role of Poland in the Euro-Atlantic Security System: Beneficiary and Promoter of NATO’s “Open Door” Policy (introduction to the subject and research postulates)*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 141–154.

¹⁹ In dem Sammelband publiziert als: *Institutional Adaptation to Cross-Border Health Care in the German-Polish Borderland*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 269–280.

Pia Wojciechowski (EMAU): *Transcultural Writings: Literary (Re-)Constructions of Borderlands in Polish Literature after 1989* dienen. Auf großes Interesse sind ebenfalls die Versuche der Anwendung von aus anderen Disziplinen entlehnten Forschungsmethoden in historischen Untersuchungen gestoßen, die Stefan Striegler (EMAU) in seinem Beitrag: *Die preußischen Wegeberichte. Ein Fall von Mental maps* beschreibt.²⁰ Die Stettiner übten dafür Monopol auf dem Gebiet der militärischen Aspekte des 2. Weltkrieges aus, worüber Krzysztof Rosiak (US): *Wing Commander Stanisław Skalski as a fighter and as a man* und Jakob Ciechanowski (US): *Target Germany – The Allies Air Forces over Stettin 1940–1944*²¹ Bericht erstattet haben. Diese Disproportionen sind u.a. auf unterschiedliche Bildungsrichtlinien für Doktorandenstudien in beiden Ländern zurückzuführen. In Deutschland werden interdisziplinäre, feste Studienrichtungsgrenzen überschreitende Dissertationen zugelassen und unterstützt. In Polen beobachtet man verstärktes Interesse für die Problematik des 2. Weltkrieges, was der Geschichtsschreibungslage an der Oder nicht ganz gerecht wird.

Vor dem Hintergrund der bisherigen zwei Doktorandentreffen scheint die von beiden Universitäten ergriffene Initiative von größter Bedeutung zu sein. Die deutsch-polnischen Begegnungen eröffnen den Nachwuchswissenschaftlern eine Chance auf wissenschaftliche Entwicklung, die sich nicht in die Rahmen eines Forschungsmilieus oder der für nationale Wissenschaft typischen Ansichten einzwängen lässt. Diese Erfahrung ist von besonderem Wert, zumal die in Greifswald studierenden Doktoranden aus unterschiedlichen osteuropäischen Ländern stammen. Darüber hinaus können dank der so schnell aufgenommenen internationalen Zusammenarbeit die fremdsprachlichen Diskussionsfähigkeiten der Promovierenden entwickelt werden. Es wird die richtige Forscherhaltung

²⁰ S. Striegler änderte den Beitragstitel: *Die „littauischen Wegeberichte“*. *Kognitive Karten und die Kommunikation geografischen Wissens im Mittelalter*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 205–218.

²¹ J. Ciechanowski: *Target Stettin: The Allied Air Forces over Stettin 1940–1945*, „Studia Maritima“ 25, 2012, S. 125–140. Die übrig gebliebenen Referate, die in der erwähnten Spezialausgabe von *Studia Maritima* erschienen sind, umfassen: A. Pawłowska: *Ikonographie der Zunftzeichen in Pommern (17.–18. Jh.)*, S. 81–90; T. Ślepowroński: *Das Bild eines „Junkers“ aus dem 19. Jahrhundert in den polnischen Geschichtssynthesen aus der Zeit der Volksrepublik Polen (bis Anfang der 1970er Jahre)*, S. 113–124; S. Herfurth: *Die unterschiedlichen Konzepte von Freiheit in Schwedisch-Pommern. Forschungsansätze zur Entstehung, Rezeption und Verbreitung der „Schwedischen Freiheit“ im südlichen Ostseeraum der frühen Neuzeit*, S. 193–204; M. Müller: *A Historiographical Overview of the Study of Consumption with particular Attention to the South-Eastern Baltic Sea Region*, S. 219–226; A. Hohn: *Austausch, Wandel und Anpassung des deutschen und des polnischen Gesundheitssystems im deutsch-polnischen Grenzraum – Themen-schwerpunkt: GKV und Zahnersatz*, S. 281–291.

entwickelt, die sich durch weitgehende Toleranz gegenüber den Ansichten anderer Historiker auszeichnet, zugleich aber eine offene wissenschaftliche Auseinandersetzung zulässt.

Bei der Bewertung der Doktoranden- und Historikerbegegnungen fällt eine gute meritorische Vorbereitung der Greifswalder und Stettiner Wissenschaftler auf. Dabei lassen sich Schwerpunkte ermitteln: Die deutschen Nachwuchswissenschaftler und -Wissenschaftlerinnen stellten gründliche Kenntnisse der Forschungsmethodik unter Beweis und legten größten Wert auf die Methodologie der geplanten Dissertationen. Polnische Doktoranden waren dagegen gründlich in der Fachliteratur des zu untersuchenden Themas belesen und auf Grund dessen bereit, innovative Hypothesen aufzustellen. Sehr erfreulich war ebenfalls die Evolution in der gegenseitigen Wahrnehmung der Jugendlichen aus beiden Forschungszentren, was in dem steigenden Interesse an den Meinungen der anderen Seite (sofern man überhaupt von Seiten sprechen kann) sowie der wachsenden Direktheit und Temperatur der Diskussionen Widerspiegelung fand. Die Vielfalt sowie hohe wissenschaftliche Qualität der Vorträge riefen die Zufriedenheit der Doktorväter, der Instituts- und Universitätsleiter, die dieses Projekt aktiv unterstützt haben, hervor. Die angesprochenen Fragestellungen umfassten außer historiographischer oder sozialer Geschichte ebenfalls Themen, die den Umfang und Auffassung der traditionellen Geschichtswissenschaft-Dominanz überschritten haben. Es ist nur bedauernd wert, dass in der wissenschaftlichen deutsch-polnischer historiographischer Nachbarschaft das Stettiner-Greifswalder Projekt, welches Regelmäßigkeit, ein weites Spektrum der Kontakte und eine gewisse Institutionalisierung der Zusammenarbeit voraussetzt, eine Ausnahme bleibt. Seine Nachahmung seitens anderer Hochschulen wäre in jeder Hinsicht empfehlenswert.

**THE COOPERATION BETWEEN POLISH AND GERMAN HISTORIANS
FROM THE UNIVERSITIES IN SZCZECIN AND GREIFSWALD
IN THE FIRST YEARS OF THE 21ST CENTURY**

Summary

The aim of the article is depiction of the scientific cooperation between historians from Szczecin and Greifswald which is continuously developed in the beginning of the 21st century. The cooperation based primary on the DAAD guest professorship of Prof. Joerg Hackemann at the Institute for History and International Relationships at the University of Szczecin, lectures held by Prof. Lutz Oberdörfer from Greifswald, workshops at the EMAU lead by Dr. Paweł Migdalski, various research projects presented there by Dr. Rafał Simiński and Dr. Tomasz Ślepowroński. To mention be in this context the activity of Prof. Włodzimierz Stępiński and Prof. Jan M. Piskorski in the German scientific life and their participation at many debates and historical conferences. The rich contacts between the historians from both Pomeranian universities are referred to in a new and original form of a Szczecin–Gryfino postgraduate programme, started in the 21st century by the Institute for History and International Relationships at the University of Szczecin and Historisches Institut Ernst Moritz Arndt Universität Greifswald. Within this undertaking two meetings of postgraduates took place where their scientific output was presented: on the 3rd/4th November 2010 in Szczecin and on the 26th/28th Mai 2011 in Greifswald. This initiative is for young researchers of importance – it allows their development outside of the only one, native research milieu. Unfortunately, the project of postgraduates from Szczecin and Greifswald is one of only few initiatives within the Polish-German historical neighbourhood.

Translated by Piotr Sulikowski

Keywords: University of Szczecin, University of Greifswald, historiography